

da ji ni bilo moči nasilnosti zaprečiti. Ali že občinski zakon z leta 1859., kakor tudi državni občinski zakon iz leta 1862. nimata več nobenih takih določeb. In tudi izmed deželnih, na podlagi državnega občinskega zakona izdanih občinskih redov, oziroma mestnih statutov določujeta samo deželni občinski red češki in gališki, da je občina, in sicer kakor pravna oseba, obvezana za odškodnino poškodb, povzročenih v občini po javnem nasilstvu ob uporih, toda le pod naslednjimi pogoji in sicer 1.) če občina oskrbuje krajno policijo; 2.) če se nobeden (gališki obč. red pravi: »niti jeden«) storilec ne poizve in 3.) če zakrivi občina kako malobrižnost glede preprečenja nasilnosti. Te določbe češkega in gališkega dež. reda se niso nahajale že v vladnih predlogih, nego prišle so v predloge še le v odsekih za drugo čitanje, a v plenumu bile so vsprejete po daljši debati, ki pa ne javi nič kaj prav zanimivega, tako kakor jih je formuliral in predlagal odsek.

(Dalje prih.)

O zvršljivosti neiztoženih obresti.

Spisal dr. Fr. Mohorič.

Tirajoči upnik zahteva na podlagi pravomočne razsodbe zvršilo za glavnico 100 gld. in 5⁰/₁₀₀ zamudne obresti, ki mu gredo od dneva vročene tožbe; teh obresti pa ni izrecno zahteval v tožbi sami, in o njih tudi razodba sama nima nobenega določila.

Ali je ta zahteva tirajočega upnika upravičena in zakonita?

§-a 1333 in 1334 o. d. z. določata samo, da mora dolžnik povrniti škodo, ki jo povzroči z zakasnelim plačilom glavnice, in sicer se zgodi to z zakonitimi, zamudnimi obrestmi, ki znašajo po zakonu od 15. maja 1885 št. 77 drž. zak. pet od sto. Glavnica velja po dvornem dekretu od 18. januarja 1842 št. 592 j. z. zb. samo za denarne terjatve, s katerimi je pač v isto vrsto staviti terjatve glede nadomestnih stvari. Ta dekret torej odreka vsem drugim terjatvam (n. pr. na povračilo kake stvari, na priznanje lastnine, prostosti služnosti itd.) pravico do 5⁰/₁₀₀ zamudnih obresti.

Toda tudi pri denarnih terjatvah — glavnica — niso zamudne obresti zvršljive, če ni njih zvršljivost izrečena v razsodbi, odnosno v zvršilnem naslovu. Za to ni zakonitega določila.

Zakon od 15. maja 1885 št. 77 drž. zak. določa v §-u 3 *lit. b.*, da je smeti obresti (očividno zamudne obresti) od obresti terjati, če se iztožujejo zapadle obresti, in sicer se lahko terjajo od dneva vročene tožbe. To je pač očitena kažipot, da je treba zamudne obresti iztožiti, če se jih hoče napraviti zvršljive. Ta nazor izhaja tudi iz civilno-pravnih določil.

Kdor že sprva v tožbi ne zahteva zamudnih obresti, more jih zahtevati še tekom pravde, ako tožbeni zahtevek razširi na zamudne obresti, in to razširjenje tožbenega zahtevka bo sodnik pripustil v smislu § 235 c. pr. r. tudi vzlic protestu toženca, ker se s tem razširjenjem ne predrugači podsodnost in ne obteži pravda sama. Če pa je treba v tem smislu tožbeni zahtevek razširiti, onda pač ni umeti, kako bi se mogel tožbeni zahtevek tako rekoč sam iz sebe, tihoma razširiti na zamudne obresti, kar mora trditi oni, kdor meni, da postanejo zamudne obresti z glavnico samo — »ipso jure« — zvršljive, čeprav niso za zvršljive izrečene v sodbi.

Tožitelj ima tudi pravico, tožencu odpustiti zamudne obresti; on jih zato ne sprejme v tožbeni zahtevek in to celo izrecno pove sodniku, ki njegovo tožbo na zapisnik sprejema. Po pravnomočni razsodbi pa naj si premisli in naj sme tirjati zamudne obresti, češ so zvršljive, ne da bi jih bil v tožbi zahteval in ne da bi jih bila sodba izrekla za zvršljive?!

Po smislu § 912 o. d. z. so zamudne obresti — postranski zahtevek in torej ne terjatev v pravem pomenu besede. Treba jih je torej, kakor vsak drugi postranski zahtevek (pri-rastek, sad, pravdne stroške itd.) iskati s tožbo, če jih hoče upnik sodno izterjati. Po mnogih razsodbah vrhovnega sodišča (glej v Manzu pri § 912 o. d. z.) ne more tožnik, kedar ima pravomočno razsodbo glede glavnice (glavne terjatve), več samostojno iztožiti postranskih pristojbin — in torej tudi ne iz-izterjati. Da bi drugi v §-u 912 o. d. z. navedeni postranski zahtevki, čeprav v razsodbi ne izrečeni, postali zvršljivi, že zato ne gre, ker je njih predmet in obseg lahko nedoločen, in ga je treba šele sodno ugotoviti. Zakaj bi pa naj imel postranski, v

istem §-u navedeni enoveljavni zahtevek zamudnih obresti glede zvršljivosti posebne pravice, tega — brez posebnega zakonovega določila — ni uvideti.

Za »ipso jure« - zvršljivost zamudnih obresti z iztoženo glavnico vred se sklicujejo nekateri na § 216 št. 4 zvrš. reda, češ, da je pri razdelitvi skupila za združeno zemljišče upoštevati zaostale — čeprav nevknjižene — triletne pogodbene ali zakonite obresti v isti prednosti z glavnico. Toda ta § ne označuje navedenih triletnih obresti kakor zvršljivih; ta § sploh nima zvršilnega pomena, ampak je zgolj likvidacijski §, torej enakega pomena za pogodbene, kolikor zakonite obresti. Po tej določbi imajo torej zakonite obresti enako veljavo, kakor pogodbene. In kakor ne morejo pogodbene obresti, če niso iztožene in v razsodbi izrečene, biti zvršljive, tako tudi zakonite ne.

§ 1333 o. d. z. izrecno določa, da je poravnati škodo (odnosno zamudne obresti) za zakasnelo plačilo dolžne glavnice, ki pa mora biti vsled omejitve navedenega dvornega dekreta denarna, ali sploh obsezati nadomestne stvari. Po splošnem prometnem pomenu in tudi v nacionalno-ekonomičnem smislu znači glavnica dejstveno le glavno terjatev, glavno obligacijo. In tako je tudi »denarno terjatev« v dvornem dekretu smatrati za glavno terjatev, glavno obligacijo, ne pa za vsako, četudi nesamostojno denarno svoto sploh. Ta glavnični pomen je najti tudi v zakonu.

Da pomeni glavnica §-a 1333 o. d. z. res glavno obligacijo, izhaja pred vsem iz §-a 912 o. d. z., iz katerega se v nasprotju s §-om 1333 o. d. z. razvidi, kaj je glavna terjatev, a kaj postranski zahtevek; in izhaja tudi iz §-a 216 št. 4 zvrš. reda, ki daje triletnim zaostalim pogodbenim, kakor tudi zakonitim obrestim isto prednost z glavnico, to je glavno terjatvijo — saj so pogodbene obresti morebiti samo od glavne obligacije. Če torej zamudne, v razsodbi ali sploh v zvršilnem naslovu neizrečene obresti ne morejo biti zvršljive »ipso jure« z glavnico vred, tem manj morejo zvršljive biti zamudne, v razsodbi neizrečene obresti od postranskega zahtevka tožnih stroškov.

Praksi, ki izreka, da so zvršljive zamudne obresti od tožnih stroškov »ipso jure« z glavnico vred, dasi se niso bile zahtevale v tožbi in niso bile pripoznane v razsodbi, se ne morem pridružiti.

Kakor v razsodbi, tako se tudi v zvršilnem sklepu izreče, da je toženec, odnosno zavezanec dolžan povrniti tožitelju, odnosno zahtevajočemu upniku dotične odmerjene stroške v 14 dneh proti zvršilu. Če bi se torej od tožnih stroškov dale zamudne obresti, moralo bi se jih dati tudi od vsakokratnih zvršilnih stroškov. Ni ga zakonitega določila, ki bi v tem oziru delalo razloček med tožnimi in vsakratnimi zvršilnimi stroški. Ta posledica je neizogibna, če se »glavnica« §-a 1333 o. d. z. ne umeje kakor glavna obligacija, ne kakor glavna denarna terjatev, ampak kakor vsaka, tudi nesamostojna denarna svota.

Kolikor meni znano, še tudi v praksi nikdo ni zahteval zamudnih obresti od zvršilnih stroškov. Praksa, dajati in dovoljevati zamudne obresti od postranskih zahtevkov sploh, je tudi naravnost nasprotna težnjam zvršilnega reda, ki hoče pomagati v težavnem položaji zavezancu. Taka pot bi vodila k oderuštju.

Od postranskih zahtevkov torej sploh ne gredo zamudne obresti; tem manj morejo, čeprav v tožbi nezahtevane in v razsodbi neizrečene, biti vendar zvršljive. Zamuda plačila tožnih stroškov se maščuje z zvršilnimi, zamuda plačila zvršilnih stroškov pa z novimi stroški.

Alkoholizem s pravnega stališča.

(Iz predavanj na VIII. antialkoholskem kongresu na Dunaju.¹)

I.

Zveza med alkoholom in hudodelstvom.

(Predaval dr. Löffler, sodni tajnik in privatni docent na Dunaju.)

To predavanje je kazalo zvezo med vživanjem alkohola in med hudodelstvom na podlagi sodnih izkušenj, in sicer edinole na podlagi najzanesljivejših in najobjektivnejših virov, kakršni so kazenskosodni spisi. Govornik je raziskoval s pomočjo c. kr. justičnega ministrstva spise dunajskega in korneuburškega sodišča. V njih ni sicer skoro ničesar o kroničnem alkoholizmu in njegovih učinkih, ker le-ta ima redkokedaj pomen za pravno presojevanje slučaja, namreč tedaj, kadar vzbuja dvome o dušnem

¹) Glej »Slov. Pravnik« l. 1901 na str. 127.